

"Proletarec" je
delavski list za
misleče čitatelje.

PROLETAREC

OFFICIAL ORGAN JUGOSLAV FEDERATION, S. P.

GLASILO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTIČNE ZVEZE

GLASILO
PROSVETNE
MATICE J.S.Z.

ST. — NO. 1362.

Entered as second-class matter, December 8, 1907, at the post office
at Chicago, Ill., under the Act of Congress of March 3rd, 1879.

CHICAGO, ILL., 19. OKTOBRA (OCTOBER 19,) 1933.

Published weekly at
\$0.03 per copy.

LETO — VOL. XXVIII.

AMERIŠKE UNIJE OSTANEJO NA STAREM TIRU

KONVENCIJA A. F. OF L. NI HOTELA VAŽNIH SPREMENB

Staro vodstvo spet izvoljeno.—Lewisova opozicija.—
Za bojkotiranje Nemčije.—Johnson proti stavkam

TRINPETDESETA redna konvencija Ameriške delavske federacije, ki je zborovala v Washingtonu od 2. do 14. oktobra, ni bila samo formalno zborovanje, kajti vršila se je v dobi, ki je najkritičnejša za obstoj ameriškega kapitalizma, v času, ko je milijone brezposelnih vzel "new dealu" in ko so unije, kakor so zdaj konstituirane, same v veliki negotovosti. A. F. of L. je po vojni stalno nazadovale in padla tako zelo, da je imela le še kaka dobra dva milijona članov. Šele s prihodom Nire se je vselilo v unije več življenja in v teku nekaj mesecev je A. F. of L. dobila 1,600,000 novih članov, kar pa je še vedno malenkost. Komaj par odstotkov delavcev je danes v unijah.

Vprašanje forme unij, ki se zdaj dele večinoma po strokah, je ostalo nerešeno—to se pravi, po starem. Dasi so tudi vladni krogi apelirali na federacijo, da naj spremeni svoje unije iz strokovnih v industrijske, ne stare strokovne unije trdno drže tradicije, da se morajo unije delavcev deliti po poklicih.

Kompanije so se pri zaslišavanjih o pravilnikih pred NRA pritoževale, da so zoper unije zaradi številnih iuridikičij, tudi ako bi načelno ne nasprotovale. Namesto, da se bi kompanija pogajala z delavci, ki bi bili v eni skupni uniji, se morajo pogajati z njimi po strokah. V nekaterih tovarnah je zastopanih kar 14 strokovnih unij, in vsaka se pogaja zase in samo za svoje člane, neglede na druge. Ta ohromeli ostanek iz prošlosti je največji vzrok zastoja A. F. of L., kar razume tudi vodstvo, toda se ravna po večini, ki je proti spremembi.

Konvencija je sklenila podpirati NRA in predsednika Roosevelta, ob enem pa je izjavila, da sedanji maksimalni delavnik, določeni v pravilnikih, ni zadostno znižan. Izrekla se je za prisilno skrajšanje delavnika na 6 ur pet dni v tednu. Pritožila se je tudi čez nekatere vodilne osebnosti v NRA, ker zastopajo unije.

Delegaciji je govoril tudi načelnik NRA Hugh Johnson, ki je med drugim dejal, da delavci pod vladno predsednika Roosevelta nimajo nikakega vzroka stavkati, kajti vlada jih protirektira, vlada jim bo izvajala skrajšanje delavnika in zvišanje plače. Delavci se smejo organizirati, toda zavedati se morajo, da je njihova dolžnost kooperirati z vlado in družbami. Stavke pa zavlačujejo in otekočajo povratek boljših gospodarskih razmer, je dejal Johnson. Nedvomno on nič ne ve, ali pa neče razumeti, da si delavci svojega stanja samo s pomočjo vlade, kakršna je, ne morejo izboljšati. Ker so politično brez vpliva, je stavka edino, česar se lahko poslužijo v svojem boju proti krivicam, in noben Johnson ne more zanikati oeromnih krivic, ki se gode delavcem tudi pod sedanjjo vlado.

Konvencija se je izrekla za bojkotiranje nemških izdelkov, dokler bo na krmilu Hitlerjeva diktatura, in obsodila je vlade vseh dežel, v katerih svobodne unije niso dovoljene (Italijo in Rusijo, ter Kitajsko zaradi njene kaosa).

John L. Lewis, predsednik U. M. U., se je bojeval za povečanje eksekutive z osem na 25 članov. Bil je poražen. Konvencija je zavrgla tudi posredovalni predlog za povečanje odbora z osem na 15 članov. Vsi argumenti, da je treba v odbor "nove krvi", so bili brezuspešni.

Razni konvenčni odseki so v svojih poročilih naglašali, da mnoge kompanije kršijo pravilnike.

vilnike NRA na vseh koncih in krajih, posebno še tekstilna industrija. Konvencija se je izrekla proti inflaciji, ker so vse dosedanje skušnje pokazale, da inflacija skokoma draži potrebščine, plače pa ostanejo daleč zadaj. Namesto inflacije je treba zvišati plače in zaposliti brezposelne, kar bi bila za ozdravljenje razmer edino uspešna remediura, se glasi izjava konvencije.

Hugh Johnson je unije tudi posvaril, da ako ne bodo same v stanju reševati svojih notranjih sporov, radi katerih je nastalo prošle tedne nekaj stavk, ne proti kompanijam, ampak v tekmi, katera unija naj ima iuridikično nad to ali ono stroko, bo stopila vmes vlada. To je bil prvi migljaj, da ako ne bo "drugača izhoda", bodo tudi ameriške unije spremenjene po vzgledu Nemčije in Italije v aparat države.

Z ozirom na politično delovanje ostane A. F. of L. "ne-strankarska", delovala pa bo za izvolitev "priateljev delavstva", kakor dozdaj. Dasi so bile razprave mnogo bolj živahne kakor na katerikoli prejšnji konvenciji od l. 1922 naprej, in četudi so bili delegati prvič po mnogih letih spet optimistični z ozirom na bodočnost A. F. of L., niso sklenili ničesar dalekosežnega, kar bi njihove unije privedlo na pota, ki bi bila v soglasju s sedanji mi razmerami in razvojem industrije. Staro vodstvo je ponovno izvoljeno. Okrog 600 delegatov je bilo na konvenciji. Prihodnja bo v San Franciscu.

Nov klub v Gowandi

V Gowandi, N. Y., je bil nedavno obnovljen klub št. 12 s sodelovanjem A. Zornika. John Matekovich je tajnik kluba.

NEMČIJA IN JAPONSKA V PROVOKATIVNIH VLOGAH

Japonski se je z izzivanjem vsega sveta, posebno še sosednih dežel, pridružil Nemčiji pod Hitlerjem. Japonski militarizem dominira vso notranjo in zunanjo politiko države. Japonski generali in admirali z gotovostjo računajo na vojno s sovjetsko Rusijo. Obenem groze, da bodo iz daljnega vzhoda izrinili vpliv vseh drugih imperialističnih držav, posebno Velike Britanije in Zed. držav.

V Evropi pa rojstaja čezdela bolj arogantna Nemčija, ki je odpozvala svoje zastopnike s konference za omejitve oboroževanja in naznanila izstop iz društva narodov. Hitler je razpustil tudi državni zbor—ki je pod njegovo diktaturo itak brez pomena in razpisal nove volitve, da bo ljudstvo v Nem-

SODNA TRAGIKOMEDIJA V NEMČIJI



Pred nemškim vrhovnim sodiščem v Leipzigu se je dne 21. sept. pričela obravnava, ki naj bi dognala, kdo je zanetil požar v državnozbornski palači v Berlinu 27. februarja t. l. Zločina so bili obtoženi Marinus van der Lubbe, po rodu iz Holandske, dalje Bolgari Dimitrov, Popov in Tanev, in pa vodja bivšega nemškega komunističnega kluba državnozbornskih poslancev Ernst Torgler. Vsi trije Bolgari so begunci. Dva sta komunisti, Tanev pa makedonski nacionalist. Nemški prosekurtorji so jih spravili v zvezo s požarom v Berlinu z obdolžitvijo, da so teroristi, in da so sokrivci atentata na množico visokih svetnikov, državnih uradnikov in oficirjev v sofijski katedrali l. 1925. Vsi trije so odločno zanikali krivdo pri omenjenem atentatu in prav tako odločno dokazujejo, da niso s požarom v državnozbornski palači v nikaki zvezi. Tudi Torgler je vsaj poročevalcem

zunanjih listov in odvetnikom iz tujih držav uspešno dokazal, da ni prav nič kriv požara, radi katerega mu Hitlerjeva justica střeže po življenju. Zločin pa je priznal van der Lubbe, ki pa vztraja pri trditvi, da ni bil z ostalinami obtoženci v nikakrni zvezi, pač pa, da je požar zanetil brez pomoči. To je trdil tudi ko je bila obravnava premeščena iz Leipziga na lice mesta v državnozbornsko palačo. Zunanji svet je pod vtisom, da je bil Lubbe orodje v rokah fašističnih agentov provokatorjev. Znano je namreč, da je dotični požar služil fašistom po vnaprej določenem načrtu za uvedbo diktature in razpust komunistične ter social-demokratske stranke. Nihče obtožencev si ni smel izbrati zagovornika po svoji volji. Dimitrov in Torgler se zagovarjata sama. Na sliki, stoječ, je Marinus van der Lubbe, člani vrhovnega sodišča, stražniki in odvetniki.

Z DELAVSKEGA SVETA

V Rooseveltovi administraciji in v NRA se vznemirjajo radi množičnih stavk. Na stavkarje v Penni so pritiskali z vseh strani, da naj se vrnejo na delo. V NRA resno premišljuje o naredbi, s katero naj bi vlada stavke prepovedala, spore pa bi reševalo razsodišče. V sedanjih okoliščinah bi bil odvzem pravice stavkanja za delavce velik udarec, kajti v vseh takozvanih razsodnih odborih dominirajo privatni interesi in v nekaterih tudi najhujši zagovorniki odprte delavnice.

Mnoge velike kompanije, posebno vse tiste, ki jih kontrolira jeklarski trust, nočejo nič vedeti o zakoniti določi v Niri, da imajo delavci pravico organizirati se v uniji po svoji volji in do kolektivnih poga-

janj. To je tudi vzrok velikih stavk premogarjev in deloma jeklarskih delavcev v Pennsylvaniji.

V Los Angelesu, Calif., je dne 12. oktobra zastavkalo 7,000 oblačilnih delavcev. V San Franciscu in drugod v Californiji je ta mesec poleg omenjenih zastavkalo v raznih obratih 18,000 delavcev.

Rudarji v Indiani, organizirani v UMW, so napovedali boj takozvanim kooperativnim premogovnikom, ki jih obratujejo rudarji, zaslužek pa si določajo na podlagi dobička. Unija trdi, da take "kooperative" kršijo pravilnik NRA, ker plačuje manj kot pa je v pravilniku določena plača. V Sullivan County je bilo proti unijskim premogarjem poslano vojaštvo. Premogarji v "kooperativnih" rovi so dobili oboroženo protekcijo.

V Washingtonu se vladni krogi pečajo s sugestijo, da se mora delavcem, ki se neupravičeno zatekajo k stavkam, odvzeti vsa vladna podpora, ki so jo deležni brezposelni. Vprašanje je le, kaj je upravičena stavka. Po mnenju vlade je lahko vsaka stavka neupravičena. Delavci zastavkajo le redkokdaj ne da bi bili v to primorani vsled neznosnega izkoriščanja.

Člani unij, ki pripadajo komunistični Trade Union ligi, so v New Yorku protestirali proti uradu NRA, ker ga dolže pristranosti v umešavanju v spore med unijami.

Zadnja konvencija A. F. of L. je sklenila, da se mora takoj začeti s sistematično agitacijo za organiziranje ameriških delavcev v unije. Predsednik Green pravi, da je cilj federacije najmanj 25,000,000 članov.

Pogrebu socialističnega voditelja Morrisa Hillquita v New Yorku je prisostvovalo okrog 150,000 ljudi.

"Znat' se mora"

"Znat' se mora", je rekel cigan, ko se mu je tatvina sijajno posrečila. Takih cigánov je v tej deželi vse polno, ki pa ne stanujejo v šotorih, nego v palačah, imajo svoje soferje in žive v razkošju kakor srednjeveški knezi, vse po krivdi neumnih ljudi. To je uradno dognal tudi zvezni distriktni pravnik Pecora v New Yorku. Enajst posameznikov si je ustanovilo kompanijo, prevzeli so kupe delnic, ki so jih plačali po 20c in jih prodajali lahkoverni ameriški publiki po \$52. Z drugimi besedami, dali so za delnice 24 tisoč dolarjev in dobili zanje blizu sedem milijonov dolarjev. Naravno, da so ljudje, ki so jih kupili, vse izgubili, toda omenjenih enajst posameznikov si je zvišalo imovino za sedem milijonov. In tako se je godilo in se še godi v špekulacijskem svetu vse križem.

Finančni department zvezne vlade proti zvišanju dohodninskega davka

Nekateri kongresniki pravijo, da bodo na prihodnjem zasedanju zbornice predlagali zvišanje dohodninskega davka. Iz Washingtona na to odgovarjajo, da bo finančni department zvezne vlade odločno proti, češ, da je dozdaj vsako zvišanje dohodninskega davka pomenilo v resnici znižanje skupne vsote davka.

To je verjetno, toda kriva je vlada, ker je dopustila, da ljudje, kot so Morgan, Mitchell in cela kopa drugih multimilijonarjev niso že več let plačali skoro nikakega davka, čeprav so imeli milijone dolarjev čistih dohodkov.

Ženske v industriji

V Zed. državah je približno enajst milijonov žensk, ki so zaposlene pri raznih delih za plačo.

MORRIS HILLQUIT

NIHČE ni imel na razvoj ameriške socialistične stranke toliko vpliva, kakor Morris Hillquit. Bil je l. 1900-1 eden njenih glavnih ustanoviteljev. Pred tem je bil aktiven v Socialist Labor Party, od katere je odstopil vsled nesoglasja z večino vodstva zaradi taktike. Po tem razkolu je S. L. P. postala mala sekta, katera še vedno posluje v svoji izolaciji.

Morris Hillquit je imel odprtveni govor na skoro vseh konvencijah socialistične stranke. Na določanje njenega programa in taktike je imel vodilni vpliv. Poznal je zelo dobro zgodovino delavskega gibanja po svetu, tukaj pa jo je nad štiri desetletja sam doživljal.

V Ameriko je prišel l. 1886 v starosti 17 let s starši iz Rige, ki je bila tedaj del Rusije. Danes je glavno mesto Latve. Tu se je mladi Hillquit s starši zelo težko boril za obstanek. Plače v New Yorku so bile pred 47. leti skrajno nizke, delavnik od 10 do 16 ur na dan in dela večinoma nezdrava in naporna. Hillquit je delal kar je dobil in zmogel, a ob enem študiral pravo. L. 1893 je postal odvetnik. Svoje pravniške zmožnosti je posvetil posebno unijam oblačilne industrije. Njegovi nastopi na sodiščih, pri raznih zaslišavanjih, pred komisijami itd., njegovi močni argumenti in zdrava logika so razširili sloves njegovega pravniškega talenta daleč naokrog. Bil je upravičeno smatran za enega najboljših odvetnikov v Zed. državah.

Hillquit je bil mojster v debatah. V vseh besednih sprejemih je bila zmaga na njegovi strani. To mu je pripomoglo tudi do velike popularnosti med socialisti in delavci vobče, dasi Hillquit ni bil nikdar eden onih, ki bi bil skušal ugajati masi. Povedal je vsakemu, tudi množici, v vsakem slučaju, kaj misli, neglede na zamere.

Ko se je pričela svetovna vojna, je bil Hillquit eden glavnih propagandistov proti vstopu te dežele v krvavi ples. Bil je nasprotnik vojne do konca. L. 1917 je kandidiral za župana mesta New York in v kampanji odločno poudarjal svoje protivojno stališče. V tej kampanji je pridobil v socialistično stranko tudi Normana Thomasa. Kandidiral je za župana ponovno l. 1932 in dobil več glasov kot kdorkoli izmed socialističnih kandidatov v New Yorku v zgodovini soc. stranke.

Ko so patrioti v vojni furiji pritiskali nanj, da naj kupi liberty bonde, je to on odločno odklonil in bil vsled tega zelo napadan. Histeriki v "patriotični fronti" so zahtevali da naj se ga internira. Značilno je, da ga komunistična stranka kljub temu proglasa za "podpornika vojne" in militarista, dasi je resnica obratno, kajti v času, ko je njen glavni voditelj Wm. Z. Foster agitiral med delavci za vojne bonde, je Hillquit odločno odklonil, Debs je bil poslan v zapor in Berger obsojen na 20 let ječe, istotako mnogo drugih socialistov.

Morris Hillquit je bil značaj, kakršnih je malo. Svoj talent bi bil lahko porabil med demokrati in republikanci, toda ker ni bil prostituiran, je ostal socialist od svoje mladosti do zadnjega dne svojega življenja. Bil je odločen socialist tudi v najkritičnejših dneh—takrat, ko ni bilo prav nič varno naglašati socialistično prepričanje.

Po smrti Victor L. Bergerja l. 1929 je bil Hillquit izvoljen za predsednika eksekutivne socialistične stranke. To mesto je dobil ponovno na konvenciji l. 1932 v Milwaukeeju v vročem boju s strujo, ki je podpirala na to mesto kandidato D. W. Hoana.

Morris Hillquit je poznan ne samo v delavskem gibanju te dežele, nego po vsem svetu. Udeležil se je mnogih mednarodnih zborov in njegovi članki so bili objavljani v delavskem tisku vsepovsod. Bil je dober poznavalec razmer v poedinah deželah. Mnogo let je bil tajnik soc. stranke za mednarodne zadeve. Obvladal je dobro kak ducat jezikov, med njimi angleščino, rusčino, nemščino, italijanski, španski in francoski jezik.

Vsled težkih del v svoji mladosti in pomankanja počitka se fizično ni nikoli utrdil. Večkrat se ga je lotila tuberkuloza, dvakrat že v povojni dobi. Dne 8. oktobra je Morris Hillquit umrl v starosti 64 let.

Njegovega pogreba se je udeležilo tisoče ljudi. Govornika ob rakvi sta bila med drugimi milwauškimi župan D. W. Hoan in Meta Berger.

S Hillquitom je izgubila soc. stranka enega svojih največjih mislecev. Bil je marksist vlcic očitkom raznih "levičarjev", da je reaktoriar in konservativec. Hillquit je delal z razumom, zato ga čustva niso zanašala kakor so zanašala sem ter tja mnoge druge. Ime Hillquit je z zgodovino ameriškega delavskega in socialističnega gibanja nerazdružljivo. Delal je neumorno, neoziraje se na svoje zdravje, od rane mladosti in tudi poslednje mesece, ko je bil že nevarno bolan in je nagloma pešal, se ni mogel odtrgati od dela.

L. 1921 na konvenciji soc. stranke v Detroitu je Morris Hillquit zagovarjal predlog za ponovni sprejem Jugoslovanske socialistične zveze v socialistično stranko, od katere je odstopila l. 1918. Zaradi opozicije na konvenciji je bilo to vprašanje odloženo v rešitev eksekutivi. Predlog za sprejem JSZ je bil po njegovi zaslugi sprejet brez daljšega zavlačevanja.

Morris Hillquit je bil glavni voditelj v prizadevanjih, da se soc. stranko obvaruje razpada, ki ji je grozil tik po vojni. Kar ni uničila vlada in reakcija, so potem ugonabljal razkoli. Toda Hillquit, kateremu je vztrajno pomagal Victor L. Berger in nato še E. V. Debs, je uspel. Socialistična stranka je pod njegovim vodstvom prebolela vse težke udarce od l. 1917-24, in ob zatonu svojega življenja si je bil svest, da njegovi napor niso bili zamanj.

Kako so goljufali ljudi z "zlatimi bondi"

V sodnem procesu radi hotela Stevens v Chicagu, ki je v konkurstu, je prišlo na dan, da je kompanija, ki ga je ustanovila, izdala na vrednost poslopa za nad 21 milijonov dolarjev "zlatih" in prednostnih bondov, medtem ko je vrednost poslopa bila cenjena le na štiri-

rinajst in pol milijona dolarjev, in to ne sedaj, nego l. 1928, ko mu je bila cena najvišja.

Poraz v obeh slučajih

Ako zmaga demokrat A. namesto demokrata B, koliko je delavstvo na boljšem?

PROLETAREC
List za interese delavskega ljudstva.

Izhaja vsak četrtek.
Izdaja Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba,
Chicago, Ill.

Glasilo Jugoslovanske Socialistične Zveze
NAROČNINA v Zedinjenih državah za celo leto \$3.00;
za pol leta \$1.75; za četrt leta \$1.00.
Inosemstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.

Val rokopis in oglaš morajo biti v našem uradu naj-
pozneje do ponedeljka popoldne za pričetek
v številkah tekočega tedna.

PROLETAREC
Published every Thursday by the Yugoslav Workers'
Publishing Co., Inc.
Established 1906.

Editor Frank Zaitz
Business Manager Charles Pogorelec

SUBSCRIPTION RATES:
United States, One Year \$3.00; Six Months \$1.75;
Three Months \$1.00.—Foreign Countries, One Year
\$3.50; Six Months \$2.00.

PROLETAREC
3639 W. 26th ST., CHICAGO, ILL.
Telephone: Rockwell 2864.

546

Klerikalci in diktatura

Slovenski klerikalci so veseli diktature v Avstriji, zato ker je klerikalna in mlati po socialistih, zadovoljni so z diktaturo v Italiji, zato ker je sprijaznjena s papežem, kličejo pa ogenj in žveplo nad diktaturo v Beogradu, zato ker ji ne načeljuje dr. Korošec, pač pa ljudje, ki so klerikalcem neprijazni.

Klerikalci vsepovsod so za diktaturo, ako skrbijo za čimboljše odnose s sveto stolico, pomaga cerkvi in razganja marksistično gibanje. Niso pa za diktaturo, ako vihti svoj bič tudi nad njimi.

Socialisti smo načelno zoper vsako diktaturo, ker se ne strinjamo z vlado nasilja in terorja. Mi smo za državljanske pravice vsem—tudi klerikalcem, in za svobodo govora ter tiska, kajti le na ta način je mogoče, da ljudstvo ve in izve, kaj se dogaja in po čigavi krivdi ali zaslugi. Temelj diktature je zatiranje opozicije, pa bila kakršnakoli. Opozicionalce pobija, preganja in zapira, pa če imajo še tako dobre namene. Diktatura je brutalna, tudi ako ji načeljujejo klerikalci, ki pravijo, da verujejo v vseh deset božjih zapovedi, in okrutna je prav tako, če ima blagoslov svetega očeta v Rimu, kakor ga ima npr. Mussolinijeva diktatura v Italiji in Dollfusova v Avstriji.

Danes so diktature v ospredju—kapitalistične diktature, da podaljšajo življenje svojemu umirajočemu sistemu. Pa bo kljub temu poginil in diktature z njim vred. Civilizacija pa bo civilizacija šele, ko se uresniči socializem, in socializem pomeni ne le politično, ampak predvsem socialno, industrialno demokracijo, v kateri ne bo razredov, nego le delovno ljudstvo. Klerikalci so proti taki civilizaciji, zato je njihov boj proti go-tovim diktaturam neiskren in breznačelen.

Preveč kave

Brazilska vlada je uničila 3,050,124,000 funtov kave v vrednosti dve sto milijonov dolarjev v namenu, da dvigne cene temu sadežu, ki je glavni pridelek Brazila. Milijone delavskih družin po svetu pa rabi v nadomestilo za kavo, ker je zanje predraga, razne "kave", v katerih je vse, samo kavinih zrn ji manjka!

V Zed. državah uničujejo bombaž, žito, prešiče itd., Brazilija kavo, Argentina žito in druge poljske pridelke, razne agrarne dežele v Evropi ne vedo kam bi z živili, ker ni trga, milijone in milijone bednih pa strada v vseh—prav v vseh deželah! Če to ni narobe-svet, potem sploh ni ničesar narobe.

Nad 4 milijarde dolarjev za militarizem

Dežele, ki so se zavezale z raznimi pakti, da se ne bodo spuščale v vojno druga proti drugi, potrošijo poslednja leta okrog štiri in pol milijarde dolarjev za oboroževanje in vzdrževanje armad in mornaric. To je več, kot pa so trošile pred vojno. Vsi ti izdatki so kajpada le za "obrambo",—ampak čemu treba obrambe, če pa so druga drugi s pogodbami zagotovili, da ne bo napadale vojne? In če deželo nihče ne namerava napasti, čemu ji sploh treba obrambe?

Kapitalistični državniki se dobro zavedajo, da so še vsi vzroki za vojne tukaj, četudi priznavajo, da so vojne katastrofalne in blaznost. Ampak sistem je tak, pa trošijo ljudski denar in življenja onih, ki se morajo klati, kadar jim je ukazano.

Mezda je vedno v ozadju

V krizah skočijo plače prve navzdol, in čez leto ali dve začno za njimi ležati tudi cene potrebščin, toda nikoli se procentualno ne znižajo toliko kot zaslužek.

In ko se ekonomski toki zaobrnejo, gredo cene potrebščin mahoma kvšku, in šele mnogo pozneje lezejo po poljevo za njimi tudi plače.

To pravilo krivice se do pike natančno ponavlja tudi v tej krizi.

Ali ste se kdaj vprašali, kako to, da največji vojskovodje umrjejo mirno in v postelji?

SLIKE Z INDUSTRIALNE FRONTE



Na vrhu je tovarna Spang-Chalfant Seamless Tube Co. v Ambridge, Pa., kjer so obo-roženi kompanijski stražniki navalili na tisoč mirnih, neoboroženih piketov in enega ubili, dvajset obstrčili in mnogo drugih pretepli.

Zbirajočo množico so potem razporedili s plin-skimi bombami. Ubit je bil 42-letni stavkar Adam Peteski (na desni spodaj). Na levi spodaj je stavkar v rokah deputetjev, ki so ga pretepli.

UPRAVNIKOVA KOLONA

Well, "večnemu popotniku" iz metropole moram priznati, da sem bitko izgubil. Od zadnjč, ko sem se oglašil v tej koloni, me je prekosil za štiri naročnine in pol. On jih je namreč poslal 15, jaz pa samo 10 in pol. V tolažbo pa mi je, da je Tone Zornik iz Hermine, Pa., zelo grdo porazil oba. Ta šment ni bil zadovoljen z domačim "ognjiščem", kot so rekli včasih, pa jo je odkuril proti vzhodu Penne in od tam v newyorške naselbine. Rezultat je 67 naročnin in pol. Tone si je mislil: Ej, tička, grozita si kolikor hočeta, jaz vaju bom pa namlatil! In zgodilo se je tako. Ne samo da je pridobil toliko naročnin, pač pa je tudi reorganiziral klub JSZ v Gowandi, N. Y. Nato je odšel na agitacijo v Johnstown, Pa. Poročal je, da tudi od tam ne bo šel praznih rok.

Naša agila zastopnica Frances Zakovšek iz No. Chicago, Ill., tudi ne zaostaja za nami. Poslala jih je 8.

Jacob Rožič, ki je zdaj zelo zaposlen z nabiranjem oglašov za Družinski koledar, jih je poslal 6. Na vsak način hoče, da mu pridem na pomoč pri nabiranju oglašov. Nevem kako bo. Morda tam enkrat v začetku novembra.

Tudi naš stari znanec v agita-ciji, John Langerholc, ne po-čiva. Poslal je 3 naročnine. Zdjaj pomaaj pri agitaciji To-netu Zorniku.

Kot z Rožičem, tako je bilo približno z našim agitatorjem John Zornikom. Tudi on je bil zaposlen z nabiranjem oglašov za koledar, med tem je pa dobil tudi 4 naročnine.

Toneta Sularja iz Kansasa pogostoma vidimo v naših izkazih. To pot je poslal 4 naročnine z obljubo, da se v kratkem zopet oglaš.

Angelina Zaitz, Chicago, ki se tudi rada spomni Proletar-cu, je poslala 4 naročnine.

John Rak, Chicago, in naš stari bojevnik Terčelj, Straba-ne, Pa., sta poslala vsaki po 3 naročnine.

Anton Per iz Springfielda, Ill., je poslal 2 naročnini. Raz-mere so tam radi stavke skraj-no slabe. Ko se izboljšajo, o-beta tudi več agilitosti za list.

Jože Snoy, Bridgeport, O., ki je bil več let eden najagil-nejših in najuspešnejših agi-tatorjev Proletarca, se je zgla-sil z 2 naročninama. Zadnje-čase ga je zelo mučila bolezen. Zdjaj je za silo okrevaj in pa-

vi, da naj nikdar ne mislimo, da je na agitacijo za Proletar-cu pozabil. Ker poznamo Snoya, vemo, da kar misli tudi stori.

Tone Dobrovolje, Girard, O., je poslal 2 naročnini. zraven pa je zahteval novo pobotno knjižico, da bo z agitacijo na-daljeval. Tudi John Plahter, Niles, O., je poslal 2 naročni-ne. Od njega smo prej bolj pogostoma čuli. Upam, da bo spet postal agilnejši.

Omeniti moram tudi soder-žico Mlekush, Avella, Pa. Po-slala je 2 naročnini. Njen so-prog Louis, ki je bil tajnik kluba št. 225 JSZ, se je težko ponesrečil pri delu v rovu. Že-lim mu skorajšnjega okrevanja. Tako so v tej koloni za-stopane tri soderžice. Potrebno bi bilo, da se jih odzove več z delom za razširjenje tega edinega slovenskega socialistič-nega lista.

Po eno naročnino so poslali do 12. oktobra Frank Podboy, Parkhill, Pa.; Frank Skufca, Indianapolis, Ind.; Frank Mar-tinjak, La Salle, Ill., in Frank Poličnik, Milwaukee, Wis.

Ker se urednik čmeri radi prostora, bom končal. Rečem naj le še, da imamo za zastop-nike in za naročnike priprav-ljeno iznenadenje. O tem bom povedal več prihodnjič. Za zdaj pa zahvala vsem, ki so bi-li na delu za Proletarca v bli-znjih par tednih. Ako se bomo vsi lotili agitacije, se bo to, kar omenjam v tem odstavku, uresničilo za stalno.

Chas. Pogorelec.

Plesna zabava v Strabane

Strabane Pa. — Slovensko občinstvo tu in v okolici vabimo na plesno zabavo, ki jo priredi klub št. 118 JSZ v soboto 28. okt. v dvorani druš. Postojarska Jama SNPJ. To bo ob enem prireditve v prid naše volilne kampanje. Ker so bile prireditve drugih strank dobro obiskane, ni nobenega vzroka, čemu ne bi imela ta izmed vseh največjega obiska. Igral bo J. Ludvikov orkester petih godcev. Potreba bo izborna. Pridite! Zagotavljamo, da se ne boste dolgočasil! — Klub št. 118 JSZ.

Listnica uredništva

Zapisnik konferenc JSZ v Ohio in Pennsylvaniji, kakor tudi zapisnik seje eksekutivne JSZ in razni dopisi, ki so valed pomankanja prostora izostali iz te izdaje, bodo v prihodnji številki. J. Matekovich, Gowanda, N. Y.—Bo objavljeno prihodnjič.

Dopisnikom.—Pošiljajte naznanila za objavo v naslednji številki pravočasno kar pomei, da morajo dospeti v naš urad najpozneje v on-deljek opoldne.

Naše delo še ni končano

Johnstown, Pa. — S sugestijo de-troitkih klubov, da se bi JSZ raz-pustila in klubi pa da bi šli direktno v stranko, se ne strinjam. Prvič, naše delo kot jezikovne skupine ni še končano. Za naše socialistične klube je še potrebno, da so v svoji zvezi, in da imajo svoje glasilo.

Kdor more in hoče biti aktiven v okrajnih, mestnih, državnih in drugih organizacijah socialističnega gibanja, je lahko, pa čeprav je član JSZ. Ako pa naj se JSZ razpusti zato, da bi po-tem imeli eno polje svojega delokroga manj, bi bil to korak nazaj in pod-piranje razpadnjavstva, ki bi zavladalo v naših naselbinah popolnoma. Zdjaj je JSZ vendarle vsled agilitosti svojih članov jako in vplivna sila, ki pazi na delo vseh v javnem življenju. Kdo bi jo potem nadomestil?

John Langerholc.

Predlog detroitskih klubov ni priporočljiv

Piney Fork, O. — Predlog detroit-skih klubov za razpust JSZ in za pri-druženje klubov direktno stranki je nepriporočljiv.

Vprašanje je, ali bi razpust stran-ki koristil in da-li bi koristil tudi so-cialističnemu delu med našim delav-stvom. V obeh slučajih je odgovor: NE. Soc. stranka ne bi z razpustom JSZ nič pridobila, nego bi izgubila izbižbano, delovno socialistično cen-tralo, naši klubi pa bi v nji posami-ko ne le malo časa živeli. Sploh stranka kolikor je meni znano, nima direktno pridruženih tujejezično poslujočih klubov. Predlog detroitskih sloven-skih sodergov bi bil bolj logičen, ako bi rekli, da naj se tudi klube razpu-sti in tisti člani, ki hočejo, naj pa prestopijo v angleške klube po okra-jnih, wardah, ali kakor so že porazde-ljeni.

Razpust JSZ bi mogla pozdraviti edro reakcija. Ne samo med nami, nego med vsemi ljudstvi po vsem sve-tu čezdalje bolj drzno dviga glavo.

Za razpust JSZ je po svoje naj-

Slavnost 30-letnice kluba št. 1 JSZ v nedeljo 29. okt.

dyvorana ČSPS, CHICAGO, ILL

Vstopnice v pgedprodaji 40c; pri blaganji 50c.

bolj deloval Chas. Bartulović. Tudi v Detroitu se ga lahko še spominja-jo. Mi smo mu bili izdajalec, naše vodilne soderge je blatil in napadal in povk je imel nabranih v ta na-men cele litanije. Če se ne bi v ta-kratnem "levičarskem revolucionar-nem" valu našli sodergi tako dobro držali pa ne bi bilo več Proletarca in brez Proletarca bi tudi JSZ ne bi-lo. Nas so takrat zmerjali za "kom-promisarje". Ni jih v delavskem gi-banju, ki bi igrali politiko kompro-misov bolj kakor komunisti. To, kar so počeli že na treh konvencijah SN-PJ je slika v malem, ki pokazuje, kaj počno v velikem. Združijo se s kom-urkoll, samo če je namen, da se porazi—socialiste. In ako ne bodo pošteni delavci v SNPJ katerih je o-gromna večina, previdni, bo njihova SNPJ kmalu v rokah takih ljudi, ka-terim ni zaupati in kontrolo bodo do-bili po brezbriznosti in pa valed ne-poučenosti članstva na enak način kakor so jo dobili po vojni in še prej v U. M. W.

Kar so tiče Proletarca mora imeti za seboj organizacijo, drugače bo kaj kmalu prenehal. To vedo tudi so-druzi v Detroitu. Če ne bo zveze, tudi Proletarca ne bo. Saj tudi se-daj piše v priloge delavskih kulturnih društev. Pomagal je "Zarji" (klubovemu zboru) v Clevelandu, pomagal je oglašati vse delavske kulturne pri-reditve, in dokler je izhajal na 8. straneh, je imel poseben naslov "Drama in glasba", imel je članke in referate o kulturnih društvih, navo-dila za delavsko dramatiko itd. V Detroitu pa argumentirajo kot da priporočajo nekaj novega. Imajo popolno pravico, kar se mene tiče, da predlagajo in priporočajo kar se jim zdi prav. Upam da mi ne bodo za-merili če jim povem, da taki predlo-gi v sedanjem času niso na mestu. Moje mnenje je, da je za JSZ še do-volj dela vsaj skozi še eno generacijo.

Glede asesmenta so morda v prav-em, da plačujejo v angleških klubih malo manj kot v naših, vsaj v neka-terih krajih. Ampak vsak član an-gleškega kluba je vpravešan za pro-stovoljne prispevke veliko bolj kot pri nas. Saj še jaz dobivam vsop-lno prošnje in apelo. Angleški klubi pač nimajo drugih dohodkov kajti z malim asesmentom je vendar jasno, da ne morejo vzdrževati političnega in prosvetnega dela. Zato imajo za pokrivanje izdatkov kolekte veliko-krat tudi na svojih sejah.

Če razpustimo JSZ, bomo storili veselje nasprotnikom, ob enem pa nam bodo vse čas očitali da smo jo valed svoje nezmožnosti razbili.

JSZ naj živi! Dobimo ji še en-krat toliko članov in Proletarcu še enkrat toliko naročnikov.

Nace Ziemberger.

Kaj pravzaprav je Roose-veltov "New Deal"?

Chicago, Ill. — Med ameriškim de-lavstvom je veliko zbezanosti, ker si še sedaj niso na jasnem, ali je Roose-veltov "new deal" res kaj novega, in če bo resnično pomagal delavski raji, ali pa je le dobrohoten poskus nove administracije, ki bi rada, da ostane volk sit in koza cela.

O tem vprašanju bo v klubu št. 1 JSZ v petek 27. okt. predavatelj in diskuzija. Seja se prične ob 7:30 zvečer. Pridite točno, da čujete po-ročila, katera zanimajo življenjska utripanja—delo—našega kluba.

Predavanje o predmetu "Nira in ameriško delavstvo" bo imel Ivan Mo-lek. Potem sledi vprašanja in dis-kuzija. Vstopnina prosta tudi za ne-člane.—P. O.

Prireditve kluba št. 1 J.S.Z. v Chicagu

Klub št. 1 JSZ bo imel to se-zono sledeče prireditve:

V nedeljo 29. oktobra v dvo-rani ČSPS slavnost tridesetlet-nice kluba št. 1.

V nedeljo 26. novembra v dvorani ČSPS koncert pevske-ga zbora "Sava".

Dne 31. decembra Silvestro-va zabava v dvorani SNPJ.

V nedeljo 4. februarja 1934 dramska predstava v ČSPS.

V nedeljo 25. marca (pri-re-ditev v prid Proletarca v dvo-rani SNPJ

V nedeljo 29. aprila koncert Save v dvorani SNPJ.

Društva in klube prosimo, da te datume, ki smo jih že več-krat objavili (prvič meseca ja-nuarja t. l.) upoštevajo, to je, da jih ne vzamejo za svoje pri-redbe. Na ta način bodo vse prireditve naših organizacij us-pešne.—P. O.

Ne čakajte na druge, da se zbude, nego se pridružite so-cialistični stranki takoj!

Izdajalci, nevedneži in brez-brizneži med delavci so naj-večji sovražnik delavskega raz-reda.

Brezposelni v Italiji

V Italiji je po vladnem iz-kazu 888,000 brezposelnih. Njih število je avgusta naraslo za 64,000.

PO COLORADU

FRANK ZAITZ

(Nadaljevanje.)

Kdor je bil v Leadvillu pred dobrimi dvaj-setimi, ali pred tridesetimi leti in prej, in ako pride znova v to mesto, ki se oglašja za naj-višje na svetu, se mu zdi, da je na pokopališ-ču. Nekdaj je bil Leadville človeško mrav-ljišče, rudniško mesto brez primere v ame-riški zgodovini.

Svoj postanek ima današnji Leadville v letu 1860, ko so prvi prospektonji odkrili zlato rudo. Pozneje so našli tudi rudo z obilico srebra in več drugih kovin. Temu kra-ju so dali tedaj ime California Gulch, ki je ostalo do danes za globel in za griče med njo-tik nad mestom.

Prav na robu mesta se pričinjaajo rudniki. Nad šanti stoje napolpodrti ogrodja, kakor strašeca vešala. Dvigala s kabli so vsa za-rajavela. Stroji so mrtvi, in visoki dimniki iz železa in pleha stoje za neme priče, da se je tu nekoč delalo kakor za stavo! Skozi z vnožja do Johnny Hilla so rudniki, v ka-terih je pred leti delalo na stotine—na tisoče rudarjev. Zdjaj giblje le tu in tam v katerem najemnik, kakor osamljen krt, in pri rine na površje po nekaj ton rude na teden. Prave-mu lastniku rudnika plača dogovorjen odsto-tek od vrednosti nakopane rude, drugo je njegovo za obratne stroške, za prevoz in za preživljanje. Le malokomu se posreči "nare-diti" kaj tudi zase. Cene rudam so nizke in hribi že vsi preluknjani. Kar je bilo res bogate rude v njih, je pobrana.

V Leadvillu so izkopali zlate, srebrne, svinčene, cinkovne, bakrene in mangane rude in skupni vrednosti nad pol milijarde dolar-jev. Lepa, visoka vsota!

L. 1877 je imela rudarska naselbina, ki je dobila pozneje ime Leadville, 300 prebival-cev. L. 1879 je narasla že nad 35,000 sta-novnikov in pozneje celo blizu 40,000! Nato pa je šlo mesto skoro stalno navzdol. Ljudsko štetje l. 1930 izkazuje v Leadvillu le še 3,771 prebivalcev, ali več ko desetkrat manj, kot jih je imelo, ko je bilo na višku.

Ko je bilo mesto Leadville največje, so bi-le prometne zveze na zapadu še zelo nepol-ne. Cest, kakor jih imamo danes, ni bilo. Ves promet se je vršil v Leadvillu s pomočjo konj, oslov in mul.

Mesto je bilo tiste dni kakor mravljišče nočindan. Rajanje, igralnice, bordeli, saluni—vse je bilo do kraja svobodno. Takrat je bil zapad še zapad, teritorij pionirjev, ki so se zvali za "frontierje", in postave so si ko-vali sami s svojo drznostjo in silo. Nobeno rudniško mesto zapadno od obeh Dakot, Ne-braske in Kansasa do Pacifika, nima tako pestre zgodovine kakor Leadville, ki je dan-es komaj še senca svojega nekdanjega živ-ljenja.

O varnostnih napravah v rudnikih takrat niso premišljevali. Vsakdo, ki je šel pod zemljo, je tvegaj svoje življenje veliko bolj nego ga tvegajo rudarji dandanašnji. Važ-nost so polagali samo na zlato. Življenje ni bilo vredno ničesar. V pretepih v salunih, v igralnicah in v bordelih ni bil uboj nikak zločin. Mrtveca so izvlekli ven, rajanje ali igranje pa se je nemoteno nadaljevalo.

Pri delu je bilo pobitih stotine delavcev. Kdor je nevarno zbolel, je bil brez zdravniške oskrbe. Bolnišnic, kakršne poznamo dan-es, med "frontierji" niso poznali. Marsi-komu je krogla iz revolverja končala trplje-nje—izprozena "iz usmiljenja". Mrtvece so pokopavali prva desetletja kar v bližini kra-ja, kjer se je dogodila nesreča, če je le bi prostor pripraven za grob. Pred 23. leti sem videl na takih grobovih blizu rudnikov in šmelc v Leadvillu še napol polomljene križe, toda imena na njih so bila že nečitljiva. Zdjaj tudi križev ni več. Le kosti teh pionirjev, ki so se pehali za zlatom v svojem boju za kruh tudi v največje divine zapada, so še v zemlji, po kateri so rili in vso prevrtali s svojimi rovi. Zdjaj jo puste tudi živi v miru. Le malokdo še kljuje v nji. Rude ima sicer še veliko, toda najbogatejše žile so ji po-brali. Cena raznim kovinam pa je danes prenilnaka, da se jih bi v leadvillskih hribih izplačalo kopati. Zdjaj štrle opustošeni v zrak—opustošeni v svojem drobovju in na vrhu. Kajti namesto nekdanjih gozdov, polnih bor-ovcev, vas pozdravlja le še golota, posuta s kamenjem, tuintam preraščena s planinsko travo in drugim rastlinstvom, ki uspeva v visokih gorah. Na vrhovih pa se ti smehlja najmanj tri četrtine leta sneg.

Leadville se po pravici prišteva k najzani-mivejšim rudniškim mestom na svetu. Zgo-dovinarji v Coloradu trdijo, da je najzanimi-vejše, in brzokone ne pretiravajo.

(Dalje prihodnjič.)

Naivne vere

Vera tistih delavcev, ki pričakujejo, da jih bo odrešil "new deal", je prav tako naiv-na, kakor vera onih, ki pričakujejo takega ali takega raja "na drugem svetu".

Svoboda in boljše razmere za delavce, ki bodo trajne vrednosti, pridejo šele kadar si jih bodo delavci sami izvojevali. V ta na-men se morajo organizirati politično v socia-listični stranki in v industrialnih unijah; ob enem je potrebno, da se tudi vposobijo za organizirano delo v pravcu socialistične tak-tike in socialističnega programa.

RIM

Poslovenil Etbin Kristan.

(Nadaljevanje.)

Njeno upanje na uspeh se je predvsem opiralo na to, da je Prada, izžupan in razdražen, izjavil, da se vobče ne prikaže več. Na ponovne pozive sploh ni več odgovarjal, tako gnusno in smešno se mu je zdelo očitjanje nesposobnosti, odkar je bila Lizbeta, njegova priznana ljubica vprhič vsega mesta v blagoslovljenem stanju. Molčal je torej, pa se držal, kakor da ni bil nikoli oženjen, dasi je še vedno krvavela rana njegove brzdane želje, njegovega ponižanega moškega ponosa, in so jo večne povesti, od črne družbe raznašani dvomi o njegovem očetovstvu na novo in na novo odpirali. Ker je torej nasprotna stranka prostovoljno odnehala in izginila, je bilo razumljivo rastoče upanje Benedeta in Darija, ko je donna Serafina vsak večer, kadar je prihajala domu, naznanjala, da je najbrže pridobila zopet glas kakšnega kardinala.

Ali najstrašnejši izmed vseh, prava groza je bil monsinjor Palma, od kongregacije uradno imenovan odvetnik za obrambo posvečene zakonske zveze. Imel je skoraj neomejene pravice, lahko je vnovič prizival, in na vsak način je lahko zavlačil proces, dokler se mu je ljubilo. Že njegov prvi odvetniški govor, s katerim je zavračal Morana, je bil grozen. Dvomil je o deviškem stanju, navajal na znanstven način slučaje, v katerih so se našle vse od babice zahtevane zunanje lastnosti pri ženah, o katerih je bilo dognano, da niso bile deviškega stanu, zahteval je razutega temeljito preiskavo od dveh zapriseženih zdravnikov, končno pa je izjavil, če je žena poslušnost prvi pogoj izpolnitve, da nima prosilka, tudi če je devica, pravice, da bi zahtevala razveljavljanje zakona, čigar izvršitev je preprečil izključno le njen ponovni upor. Slišati je bilo, da bo drugi plevdaje, ki ga pripravljajo, še neznosnejši, ker je njegovo prepričanje neomajeno. Najhujše je bilo, da se vprhič te čudovite energije resnice in logike tudi dobrohotni kardinali nikdar ne bi bili upali svetovati Svetemu očetu razveljavljanja. Benedeto je torej zopet začel zapuščati pogum, ko jo je donna Serafina na povratku od monsinjora Nanija nekoliko potolažila s pripovedjo, da je neki skupni prijatelj privedel nalogo, da bo govoril z monsinjorjem Palmo. Ali nedvomno bo to zelo draga reč. Monsinjor Palma, v teoloških zadevah jako namazan teolog in popoln poštenjak, je imel v svojem življenju veliko bolelost; zaljubljen je bil v poznih letih blazno v siromašna nečakinja čudovite lepote, in da bi preprečil pohujšanje, jo je moral poročiti z nekim pustolovcem, ki jo je pahnul v bedo in pretepal. Videz je bil obvarovan. Prav sedaj je prelat preživljal strašno krizo; naveličal se je bil vekomaj segati v žep in ni imel več po-

trebnega denarja, da bi rešil svojega nečaka iz hude zadrege, ker je šlo za sleparstvo v igri. A to je bilo srečno naključje; rešili so mladeniča na ta način, da so plačali zanj in mu priskrbeli službo, ne da bi bil kdo kaj zahteval od strica. Nekega večera, ko se je že popolnoma stemnilo, je prišel ta kakor krivec, da se s solzami zahvali donni Serafini.

Ta večer je bil Pierre pri Dariju, ko je stopila Benedeta s smehom in ploskajoča z rokami v sobo.

"Zgodilo se je, zgodilo se je! Pravkar je odšel od tete in ji je prisegel večno zvestobo; zdaj mora biti ljubezniv."

"Ali pa so mu dali tudi kaj podpisati? Ali se je formalno zavezal?" je vprašal Dario, ki je bil bolj nezaupljiv.

"O ne, kaj pa misliš!" Bila je tako kočljiva reč... Pravijo, da je velik poštenjak."

Kljub temu se je je zopet nekoliko dotaknil nemir. Kaj, če ostane monsinjor Palma vzlic veliki uslugi, ki jo je sprejel, nepodkupljiv? Ta misel jo je poslej preganjala. Iznova se je pričelo čakanje.

"Nisem ti še povedala," je čez nekaj časa prekinila molk. "Odločila sem, da napravim famozni poset. Da, davi sem bila s te to pri dveh zdravnikih." Zopet se je smejala in je bila videti brez zadrege.

"No?" je vprašal Dario z enakim mirnim obličjem.

"Ej no, videla sta pač, da se nisem lagala, in vsak je sestavil nekakšno izpričevalo v latinskem jeziku. Menda je to neobhodno potrebno, da more monsinjor Palma opustiti to, kar je govoril."

Potem se je obrnila do Piera.

"Oh, gospod abbe, ta latinščina!... Vendar bi bila rada vedela, kaj je napisano, pa sem mislila na Vas — če bi bili tako ljubeznjivi, da bi mi prevedli. Ali teta mi ni hotela prepustiti spisov; dala ju je takoj priložiti aktom."

Duhovnik je bil v velikih zadregi, pa je odgovoril le z nedoločeno kretnjo glave, zakaj vedel je, kakšne vrste izpričevala so to bila; določeni, popolni opisi z natančnimi izrazi vseh podrobnosti o stanju, barvi in obliki. Za ono dvojico ni bilo v tem nedvomno ničesar, da bi se bila sramovala; ta preiskava se jima je zdela povsem naravna in celo osrečujoča, ker je bila vsa sreča njunega življenja odvisna od nje.

"No, upajmo, da bo monsinjor Palma hvalen," je zaključila Benedeta. "In med tem, moj Dario, glej da hitro ozdraviš za ta lepi dan najinega hrepenenja."

Ali bil je tako nepreviden, da je prezgodaj vstal, in rana se mu je zopet odprla, vsled česar je moral še nekoliko dni ostati v postelji. Pierre je hodil še nadalje vsak večer k njemu in ga zabaval z opisi svojih izprehodov. Postal je zdaj pogumnejši, križari je po vseh rimskih okrajih in radosten odkrival klasične posebnosti, ki so zaznamovane v vseh potnih knjigah. Tako je nekoga večera pripovedoval z nekakšno nežnostjo o najznamenitejših trgih mesta; začetkoma so se mu zdeli banalni, ali zdaj je opazal, da so zelo raznoliki in da ima vsak svojo posebnost.

(Dalje prihodnjč.)

Delavi oblikovalci družbe



Delavec, ki je zoblikoval vse v stvarstvu svojega dela, bo sposoben zoblikovati tudi človeško družbo tako, da bo resnično človeška.

Spored slavnosti 30 letnice kluba št. 1 dne 29. oktobra

Chicago, Ill. — V nedeljo 29. oktobra bodo Slovenski delavci v Chicagu praznovali zgodovinsko važen jubilej, kakršen med Jugoslavlani v Ameriki nima primere. Klub št. 1 JSZ bo namreč imenovalno nedeljo slavil tridesetletnico obstanka.

Klub št. 1 ne pomeni samo postanek socialističnega gibanja med Jugoslavlani v Ameriki, nego tudi ogelni kamen v temelju, na katerem je zgrajena SNPJ. Klub št. 1 je storil ogromno na polju delavske kulture ne samo v Chicagu, nego s svojimi vzgledi tudi drugje.

Ob priliki tega jubileja izda klub spominski pamflet, v katerega nabirajo člani in članice v pokritje izdatkov oglaševanja. Vsakdo je vabljen, da prispeva bodisi pozdravni oglaševanje ali pa da pomaga z nabiranjem oglasov med našimi trgovci, obrtniki, zdravniki itd.

Vstopnina na slavnost je 40c, ako si kupite vstopnice v prodajalnici. Pri blagajni na dan privedite pa jim bo cena 50c.

Spored se prične ob 3. pop. z otvoritveno živo sliko "Organizacija", ki jo bo spremljal tamburaški zbor kluba št. 20 z north side, v katerem so srbski sodruzi, s sviranjem Internacionalne. Pozdravni govor bo imel Joško Oven. O stanju kluba št. 1 po 30. letih bo imel kratek nagovor tajnik Peter Bernik, in o postanku ter plinirskem delu kluba Frank Zaitz.

V imenu socialistične stranke bo na tej slavnosti govoril milwaški župan D. W. Hoan. Hoan je izboren govornik, slovit administrator in poštenjak, ki si je pridobil splošen ugled. Ivan Molek bo govoril v imenu SNPJ in Chas. Pogorelec bo pozdravil udeležence v imenu JSZ.

Vprizorjena bo enodejanka "Nova igra" (New Deal) v slovenščini, ki jo je spisal za to slavje I. Molek, v angleščini pa igra "The Trial", ki je istotako prirejena za ta jubilej.

Pevski zbor "Sava" oskrbi nekaj glasbenih točk, v drugih pa bodo igrali srbski tamburaši, Robert Zakovšek iz Waukegana itd. Ostale podrobnosti o tem delu kakor o celotnem sporedu sploh bodo navedene v prihodnji številki.

Zanimiva bo živa slika z eno z deklaracijo, v kateri nastopi mladina. V imenu srbskih delavcev pozdravi udeležence George Maslach in v imenu društva "Slavija", ki je prvo društvo SNPJ, pa Filip Godina.

Program bo vseskozi pester in zanimiv. Ko bo končan, se prične plesna zabava, na kateri bo igral J. Kochevarjev orkester. Slovensko občinstvo in vsi drugi prijatelji kluba št. 1 v Chicagu in okolici so vabljeni,

je precej več kot običajno. Poleg teh rednih znamk so klubi poravnali še za 129 znamk izrednega stranknega assementa. Izjemnih znamk je bilo zadnji mesec naročenih 281, kar znači, da je še vedno velik odstotek naših članov brez zasluga. Mnogi plačujejo članarino iz prihrankov, in le tisti, ki so res brez sredstev, vprašajo za izjemne znamke.

A. Zornik je odšel na potovanje za Proletarca in JSZ v vzhodno Pennsylvanijo ter v New York.

Gospodarsko stanje "Proletarca" se polagoma izboljšuje. Avgusta smo dobili 40 novih naročnikov, 109 starih pa je obnovilo naročnino. Kar se dohodkov na naročnini tiče, je bil zadnji mesec eden najboljših v tem letu. Piknike v korist Proletarca so priredili klubi št. 45, Waukegan; prebitek \$40. Klub št. 114 in 115, Detroit; prebitek \$50.35; klub št. 4, LaSalle, prebitek \$32.04. Konferenca zapadne Penne, prebitek \$30.50.

Kluba št. 37 in 180, Milwaukee in West Allis, imata skupni piknik v prid Proletarca 3. sept., klub št. 1 pa dne 17. sept.

Glede ponudb za tisk prihodnjega letnika Ameriškega družinskega koledarja smo se obrnili na štiri tiskarne, in sicer Atlantic, Adrio, Cosmopolitan in SNPJ.

V iskanju oglasov za koledar imajo dozdaj najboljši uspeh v Clevelandu, kjer sta na delu sodruzi Poljak in Babrik. V Milwaukeeju nabirajo oglašev. s Rožič, v West Allisu sodružica Pugalj, v Waukeganu Frances Zakovšek in v ostalih naselbinah razni drugi sodruzi.

Prosvetna matica je prošli mesec poslala igre in vloge soc. pevskemu zboru "Naprej" v Milwaukeeju, klubu št. 21, Arma, Kans., in druš. št. 600 SNPJ, Johnston, Pa.

Poročilo tajnika sprejeto na zna-

nje. Tajnik omeni, da je židovska federacija dala pozdravni oglaševanje Proletarcu ob priliki 25-letnice lista v vsoti \$10, in smatra, da ne bi bilo nič več kot prav če damo zdaj mi pozdravni oglaševanje v njeno glasilo Wecker. Sklenjeno da se da tak oglaševanje za vsoto \$5.

Sledi razprava o Proletarcu. Urednik Zaitz izjavi da bi bilo treba list povečati vsaj na 6 strani stalno, ker v sedanjih velikosti ne more ustrezati potrebam našega gibanja. Garden govori v sličnem smislu. Pogorelec pravi, da gre tudi v sedanjo obliko precej gradiva, ker rabimo za dopise in zapisnike drobne črke. Je za povečanje lista ko hitro se razmerje izboljša. Aleš priporoča, da naj se ga poveča na 8 strani vsako drugo številko, ako finance to že dopuščajo. Vider priporoča, da naj se ne prenamagajo, kajti treba je počakati, da vidimo, če se bodo delovne razmere res izboljšale. Novak pravi, da je za Alešovo priporočilo. Sklenjeno, da naj se nadaljuje z agitacijo za pridobivanje novih naročnikov in za zbiranje tiskovnega fonda, o povečanju pa se definitivno sklene, ko hitro bodo razmere to omogočile.

John Jereb poroča o razmerah v Akronu, o klubu v Barbortonu in o vzhodnih, radi katerih so aktivnosti v njih kraju ponehale. Godina in drugi mu priporočajo, da naj ustanove v Kenmore svoj klub, ker je boljše imeti en aktiven klub, kakor pa no-

FENCL'S RESTAVRACIJA IN KAVARNA

2009 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Tel. Crawford 1982.

Prijetna in udobna domača jedila. Cene zmerno. Posreduje tašna.

Milwaukee Leader

Največji ameriški socialistični časnik. Naročnina: \$4.00 na leto, \$2.00 na pol leta, \$1.00 na tri mesece. Nalov: 540 Junction Ave. MILWAUKEE, WIS.

Priredbe društev

JOHNSTOWN, PA. — "Naša Slova" št. 600 SNPJ. Veselica v soboto večer 18. nov. Igra "Ženitev" v nedeljo 19. nov. 1933 v Slov. del. domu na Moxhamu.

Baretincic & Son

POGREBNI ZAVOD

424 Broad Street

JOHNSTOWN, PA.

Tel. 1475.

SLOVENSKI NARODNI PODPORN JEDNOTI.

Narodna mladina

"PROSVETA"

Stane na celotno leto \$6.00, pol leta \$3.00.

Ustanovljajte nova društva. Doseči članov (le) je treba na novo društvo. Nalov na št. in na tajništvo je:

2007 S. LAWDALE AVE., CHICAGO, ILL.

berga. Glede kluba v Barbortonu izražajo navzoči nado, da postane spet aktiven ko preneha sedanja brezbriznost med delavci v naselbini, kajti delavcem v Barbortonu bi bil deloven klub jako potreben.

Konec seje.

PROSVETNA MATICA J. S. Z.

V fond PROSVETNE MATICE J. S. Z. so vplačala društva, socialistični klubi in druge organizacije v mesecih julij avgust in september 1933 ko sledi:

Številka in kraj društva	Vsota
2, SNPJ., La Salle, Ill.	\$ 2.00
3, SNPJ., Johnston, Pa.	3.00
5, SNPJ., Cleveland, O.	6.00
10, SNPJ., Rock Spring, Wyo.	6.00
16, SNPJ., Milwaukee, Wis.	12.00
47, SNPJ., Springfield, Ill.	3.00
49, SNPJ., Girard, O.	6.00
64, SNPJ., West Newton, Pa.	5.00
81, SNPJ., Red Lodge, Mont.	3.00
82, SNPJ., Johnston, Pa.	3.00
87, SNPJ., Herminie, Pa.	6.00
102, SNPJ., Chicago, Ill.	6.00
104, SNPJ., West Allis, Wis.	6.00
121, SNPJ., Detroit, Mich.	6.00
126, SNPJ., Cleveland, O.	3.00
142, SNPJ., Cleveland, O.	6.00
168, SNPJ., Conemaugh, Pa.	2.00
177, SNPJ., Reliance, Wyo.	3.00
206, SNPJ., Gross, Kans.	1.50
275, SNPJ., Maynard, O.	2.00
297, SNPJ., Burgettstown, Pa.	3.00
312, SNPJ., Raton, New Mex.	6.00
322, SNPJ., Cleveland, O.	3.00
322, SNPJ., Chisholm, Minn.	2.00
447, SNPJ., Naticoke, Pa.	6.00
494, SNPJ., Point Marion, Pa.	3.00
600, SNPJ., Johnston, Pa.	1.50
712, SNPJ., Johnston, Pa.	3.00
20, SSPZ., Cleveland, O.	6.00
80, SSPZ., Herminie, Pa.	6.00
181, SSPZ., Power Point, O.	6.00
19, JPZS., Milwaukee, Wis.	12.00
36, JSKJ., Conemaugh, Pa.	5.00

KLUBI J. S. Z.

1, Chicago, Ill.	4.50
3, Oglesby, Ill.	1.50
37, Milwaukee, Wis.	6.00
69, Herminie, Pa.	3.00
180, West Allis, Wis.	3.00

DRUGE ORGANIZACIJE.

Soc. pevski zbor "Sava", Chicago, Ill. 3.00

Dram. dr. "Anton Verovšek", Collinwood, O. 6.00

Skupaj \$180.00

Tajništvo P. M.

Višanje davkov

Generalni pravnik države Illinois je okrajnim oblastim pojasnil, da smejo dvigniti davke še 25 odstotkov.

Vpliv časopisja

Za propagando v časopisju troši kapitalizem milijone, in vlada \$100,000 dnevno. Delavci, širite svoj tisk, ki je vaša propaganda!

SODRUGOM IN SIMPATIČARJEM V CLEVELANDU.

Seje kluba št. 27 JSZ. se vrše vsak prvi petek v mesecu ob 7:30 urah. Ženskega odseka prvi torek ob 8. večer. Mladinski angleški odsek vsak petek izven prvega ob 8. večer, vse v klubovih prostorih v S. N. D. Sodrugi in sodružice, agitirajte in pridobivajte novih članov članice kluba ter novih naročnikov Proletarcu. V organizaciji in izobrazbi je naša moč.

Dr. John J. Zavertnik

PHYSICIAN AND SURGEON

OFFICE HOURS AT 3724 W. 26th Street

1:30-3:30-6:30-8:30 Daily

Tel. Crawford 2212.

at 1858 W. Cermak Rd.

4:30-6:00 p. m. daily.

Tel. Canon 9695.

Wednesday and Sunday by appointments only.

Residence Tel.: Crawford 8440

If no answer—Call Austin 5700

NAJVEČJA SLOVANSKA TISKARNA V AMERIKI

NARODNA TISKARNA

2142-2150 BLUE ISLAND AVENUE

CHICAGO, ILL.

Mi tiskamo v Slovenskem, Hrvatskem, Slovaškem, Češkem, Poljskem, kakor tudi v Angličnem in Nemškem jeziku.

Naša posebnost so tiskovine za društva in trgovce.

printing

by

ATLANTIC Print & Pub. Co.

2056-58 S. Crawford Ave., Chicago, Ill.

Tel. Lawndale 2012

Nazadnjaštvo, ki poslaba delavske razmere

Naticoke, Pa. — Ker v Proletarcu jako malo pišem, upam, da mi urednik za to dopis vendarle odmeri nekaj prostora. Zadnjič mi je sporočil, da ima težave, ker ni prostora za vse dopise, ki jih list prejema.

Velika škoda, ker je bilo treba Proletarca zmanjšati. Krivi pa so delavci, ne samo krivi, kajti kljub krizi podpirajo naši Slovenci še vedno veliko bolj nazadnjaško časopisje, kakor pa delavce.

Nepremišljeni ljudi je mnogo. Vse vedo in znajo. Neglede kakšne spremembe bi nastale, ne bo nikoli vsem ustreženo. Taki, ki jim roje v glavi le sebične nakaze, tudi ni malo. Cela krdela trovov hoče živeti na račun in stroške svojih bližnjih. Ta slaba svojstva po mojem mnenju tudi v novi družbi ne bo tako lahko za-

treti. Veliko jih je, ki so za preobrat—pa naj se imenuje le socializem ali karkoli, toda kar glette jih, kako pri vsem tem vsakdo le sebe pozna, in če je agilen in zmožen, pa se drena h koritu—včas le k namiljenemu koritu.

To opazujem tudi v sporu med strujami rudarjev na antracitu. Na eni strani UMW, na drugi pa nova unija antracitnih rudarjev. Kaj ti vse ne natvijo in obljubijo! In kako pesujejo in obmetavajo drug drugega!

Povsod to pehanje k opredlu v izvrševanju ambicij. Samo pogledje v zapisnik, ki nam predstavi delegate naših podpornih organizacij in njihovo delo. Kako so se ne-

kateri pehali, da bi bili izvoljeni! Koristi članstva pa so jim bile devetindvestdeset briga. In če kritiziraš, ti skušajo škodovati kjerkoli moge. Takih in sličnih pustolovcev imamo povsod preveč, najbolj kvarni pa so v delavskih vrstah. Vse te hinavščine, blazne dirke za službe, zlobe in sovražstva pa je kriva ta blažena kapitalistična družba—njen toliko oprevani "individualizem". Vse preveč jih je, ki bi radi udobno živeli na stroške mase. In zato jo varajo in slepe, da ne bi spoznala grde igre in goljufije.

Socializem obsoja vsako živalsko pehanje okrog korit. Socializem je zoper izkoriščanje v kakršnikoli obliki. Pa se kljub temu dobe taki, ki trdi, da so še boljše socialisti kot drugi socialisti. Demagogirajo da kaj, pri tem pa le gledajo, kako bi živeli na račun nevedne raje.

Koliko goljufanja je bilo pod petami prohibicije. S pijačo so verizniki odirali delavce, in niso baš redki slučaj, ko so zastrupjevalci razpečali svojo robo pod masko radikalnih idej.

Slovenski delavci, vi, ki ste sposobni razumeti današnjo blazno igro, veste, da je vsemu temu krivo neznanje. In ker to veste sodelujete kolikor je v vaši moči, da utrdimo v cirkulaciji našega najboljšega vzgojevalca "Proletarca".

Naš klub eksistira, ampak o njegovih aktivnostih ne morem poročati. Onemogoča jih brezbriznost in kriza. Zaposlenost pa je zdaj nekoliko boljša. Morda bo to s časoma kaj vplivalo, da se stvari izboljšajo tudi v drugih pogledih.

Med nami se je nahajal Anton Zor-

nik, toda tukaj ni dosegel dobrega uspeha. Prepričal se je lahko tudi, da ljudstvu tukaj ni za socialistične govore in liste.

Zdaj je še vedno NRA v ospredju. Parade zanj so velike. Vršla se je tudi v Wilkes Barre ob ogromni udeležbi.

Pa vendar NRA ni dosegla niti malonkest tistega, kar je obljubljala, daš imajo demokrate predsednika Zed. držav in večino v kongresu. O neuspehih Rooseveltove NRA je govoril v Wilkes Barre socialistični poslatce Darlington Hoopes. NRA je le poskus stabilizirati kapitalizem, je tolažil. Okrog sto ljudi ga je poslušalo, med njimi 2 Slovence, dasi živi v tej okolici precej naših rojakov. Na shodu je bilo mnogo žensk, kar je razveseljivo.—Henrik Pečarič.

"Triglavske strmine"

Frances Taucher sporoča, da bo predvajala film "Triglavske strmine", za katerega se naše občinstvo povsod izredno zanima, naslednje tedne v sledečih naselbinah:

So. Chicago v Hrvatskem domu v nedeljo 22. oktobra.

Pueblo, Colo. Datum ob sprejemu tega naznanila še ni bil določen.

Rock Spring, Wyo., v nedeljo 29. oktobra v Slovenskem domu.

Butte, Montana, v nedeljo 5. novembra.

Dalje bo film predvajan v slovenskih naselbinah v Washingtonu, Californiji, Minnesoti, v dodatnih naselbinah v Ohio v Pennsylvaniji in New Yorku.

Razkol v S. Ž. Z.

V Slovenski Ženski Zvezi trajajo že par let notranji boji, ki se izražajo v polemiki med bivšim duhovnim vodjem Rev. Antonom Schifferjem in predsednico Mrs. Marie Priland ter njenimi somišljenicami na eni strani, na drugi pa med strujami žensk v zvezi, ki je imela ob prošli konvenciji maja to leto pet tisoč članic.

Skupina 175 članic v Evelethu, Minn., ki reprezentira veliko manjšino, se je v začetku

MORRIS HILLQUIT

It had been known for some time that Morris Hillquit was not well. His absence from the special international Socialist conference at Paris in August indicated that. But it was not generally known that he was seriously ill; hence the news of his death on October 8, came as a shock to the Socialists everywhere.

Regardless of differences of opinion, all recognized his great ability and his devotion to the cause of Socialism.

He came to America as a youngster and was a wage worker until admitted to the bar, after which his success in the legal profession was pronounced. His keen analytical mind and his remarkable ability to think on his feet and to express his thoughts logically and forcefully compelled success as a lawyer and brought him all the clients he could care for.

He could, if he had been so inclined, have lived a more peaceful life by confining himself to his legal work. Or, had he so chosen, he could undoubtedly have risen to almost any political or judicial office if he had cast his lot with the Democratic party or the Republican party.

But there was in him a profound conviction of the truth of Socialism, which prevented any such prostitution of his talents.

In his youth he joined the tiny Socialist Labor party. There he soon clashed with the doctrinaire Daniel DeLeon. Later Hillquit and Job Harriman led a revolt from that party. The faction which they led out of the S. L. P. joined with the Social Democratic party and other small groups in nominating Eugene V. Debs and Job Harriman for president in 1900. The following year, 1901, in the unity convention at Indianapolis, all these groups united in forming the Socialist party.

During most of the time since then, Morris Hillquit has served on the national executive committee of the Socialist party. He also served as the Socialist party of America's international secretary and as American delegate to a number of international congresses and

member of the International Socialist Bureau. After the death of Victor L. Berger in 1929, Hillquit was elected national chairman of the party, a position which Berger had held from the death of Eugene V. Debs until his own death. The statements in capitalist newspapers to the effect that Hillquit was attacked within the party as a Jew were false.

Hillquit was invariably a delegate to the national conventions of the party except when he was ill. He was a skilled parliamentarian. It became almost an unwritten law that he should be elected temporary chairman of each national convention, and, after the committee on credentials had reported, that he should be elected chairman of the first day.

It was not an easy matter for him to get away from his pressing legal duties to attend the many, many meetings of committees. Nevertheless he did so—because his heart was in the building of a strong Socialist movement.

Once during the war, and

again later, tuberculosis took him to the mountains of north-eastern New York for a few months. Each time he recovered and renewed his valiant work for the cause.

And now his eloquent tongue is stilled. His death is a great loss to the movement, nationally and internationally.

—T. M. L.

Bouncing Opportunity

Say, isn't this the country they used to call the land of boundless opportunity.

And by the way, what's become of that freebie-faced farmer boy with the square jaw and steel gray eyes, who got a job in the great city and finally married the daughter of his boss.

Oh, him. Well, he's back on the farm with his wife and her folks, helping Dad make a crop. And—

What happened to the fine upstanding young fellow who used to stand at the bank window running up the figures in his bank book, bride oozing from every pore? Oh, that poor fish, he's on the street now, looking for the bank.

—The American Guardian.

Maybe Capitalism isn't dead, but it surely smells that way.

Crusoe and Friday

"Friday," said Robinson Crusoe, "I'm sorry, I fear I must lay you off."

"What do you mean, Master?"

"Why, you know, there's a big surplus of last year's crop. I don't need you to plant another this year. I've got enough goatskin clothes to last me a lifetime. My house needs no repairs. I can gather turtle eggs myself. There's an overproduction. When I need you I'll send for you. You needn't wait around here."

"That's all right, Master, I'll plant my own crop, build my own hut and gather all the eggs and nuts I want myself. I'll get along fine."

"Where will you do all this, Friday?"

"Here on this island."

"This island belongs to me, you know. I can't allow you to do that when you can't pay me anything I need. I might as well not own it."

"Then I'll build a canoe and fish in the ocean. You don't own that."

"That's all right provided you don't use any of my trees for your canoe, or build it on my land, or use my beach for a landing place, and do your fishing far enough away so as not to interfere with my riparian rights."

"I never thought of that, Master. I can do without a boat though. I'll

swim over to that rock and fish there and gather seagull eggs."

"No, you won't, Friday, the rock is mine, I own the riparian rights."

"Then what shall I do, Master?"

"That's your problem, Friday. You're a free man and you know about the rugged individualism maintained here."

"I guess I'll starve, Master. May I stay here until I do or shall I swim beyond your riparian rights and drown or starve there?"

"I've thought of something, Friday. I don't like to carry garbage down to the shore each day. You may stay and do that; then whatever is left of it, after my dog and cat have been fed, you may eat. You're in luck."

"Thank you, Master. That is true charity."

"One thing more, Friday. This island is overpopulated. Fifty per cent of the people are unemployed. We are undergoing a severe depression and there is no way that I can see to end it. No one but a charlatan would say that he could. So keep a lookout and let no one land here to settle, and if any ship comes don't let them land any goods of any kind. You must be protected against foreign labor. Conditions are fundamentally sound, though, and prosperity is just around the corner."

NEW BATTLESHIPS

Recently the president approved of an appropriation of \$238,000,000, under the emergency industrial reconstruction act to build 32 new battleships.

As if that were not enough, the secretary of the navy made application for \$77,000,000 more from the same fund to modernize battleships already in existence to make the entire fleet "ready for any emergency".

Those in authority would have us believe that all this is being done to provide work for labor! Have not the nations of the world, including the United States, signed with all pomp and fanfare solemn pacts of peace?

Since the god of war has been banished by official decrees, it follows that all activities of the army and navy must be for the sole purpose of "giving the unemployed workers jobs". To think that we, so boastful of our advanced civilization, should spend millions and billions to build useless and wasteful things, using up untold human energy and life itself,

is a theme worthy of the vivid pen of a Milton or a Victor Hugo.

If all of this wealth and life struggle were devoted to real humanitarian purposes what wonderful heights of civilization we would attain even in the short space of a single generation.

More than 100 years ago, James Madison, third president of the United States, exposed the shams and the hypocrisy of the "bigger army and bigger navy" group in using the following words:

"The means of defense against foreign dangers have always been the instruments of tyranny at home. Among the Romans it was a standing maxim to excite (promote) war whenever a revolt was apprehended. Throughout all Europe, the armies kept up under the pretext of defending, have enslaved the people. It is perhaps questionable whether the best concerted system of absolute power in Europe could maintain itself in a situation where no alarms of external danger could tame the people to the domestic yoke."

—Carl Moll.

Vast Supply of World Wheat Threatens Bread Shortage!

Another calamity faces humankind and representatives of 31 nations were meeting in London to combat it. It is another case of too much food. Too much pork in the United States and too much wheat throughout the world which threatens too much bread! Great men in London agree that it is a "desperate" situation. "The shadow of overproduction hung over the conference like a pall," wrote a New York Times correspondent.

A number of other countries were rushing delegates to London to grapple with the terrible disaster. America has a surplus of 52,000,000 bushels. Gaud protect us! Europe, excluding Russia, has the largest crop in the Continent's history. Don't torture us! Present indications are that the total world surplus will be about 100,000,000 bushels. This is becoming unbearable!

But hold! Suppose we distribute the wheat where bread is needed everywhere. No? It must be sold, you say. So it's price and not surplus that's at fault. Very well. Let's get rid of the price system—capitalism—bake bread and eat it. No? So it's another case of pegging price or we don't eat. Of such is the kingdom of capitalism.—T. N. L.

He Didn't Know

The attorney shook his head. "My dear man," he said, "there are hundreds of ways of making money, but only one that's honest." The banker looked puzzled. "What's that?" he asked. "Ah," smiled the other, "I thought you wouldn't know."

Open Forum

The Sixth Congressional branch of the Socialist party in Chicago has arranged for a series of lectures for the winter season. These lectures are held every Friday night at 8:15 P. M. at the branch headquarters, 3223 Roosevelt Rd. Admission is free.

For Friday, October 27, Ralph Chaplin will speak on the Working Class as reflected in Present Day American Literature. The branch has also arranged a reception for comrades M. Krueger and Clarence Senior, delegates to the last International Congress, on Saturday, October 21, at 8:30 P. M. All are welcome.

Debate in Chicago Saturday October 28

The English Section of branch 1 JSF which has been recently reorganized has been challenged to a debate by the Detroit comrades. The challenge has been accepted and the debate will be held in Chicago on Saturday, October 28, at Kafka's Hall, 3845 W. 26th St. The subject: "Resolved that Socialists should help form a new Labor Party" with Detroit saying "yes" and Chicago "no". This should prove to be an interesting topic for discussion so we urge all comrades to invite their friends to this debate on October 28. After the debate refreshments will be served and dancing will take place. The admission is free.

The next day, Sunday, October 29, the 30th Anniversary Program of branch 1 will be held at the CSPS Hall. A very elaborate program has been arranged with Mayor Hoan from Milwaukee as the principal speaker. All comrades should do their utmost to help make this affair a success.

Pub. Committee.

PREVENTABLE ACCIDENTS

In the past 12 years 1,000,000 men, women and children in the United States have been killed in preventable accidents; and 25,000,000 men, women and children have been injured in the same way.

The United States Bureau of Labor Statistics, the Hoover Conference on Traffic Accidents, the National Fire Protection Association and the National Safety Council are quoted as authorities for these estimates.

The number killed each year runs from 80,000 to 90,000 persons. Automobiles account for about 30,000 of these, while the remainder are not connected with traffic.

In bringing about its version of the millennium, the Roosevelt administration might try its hand at stopping these preventable accidents, especially those which occur in industry. The administration is supposed to control industry. Some think industry will control the administration instead. If the administration controls industry, it ought to be able to secure the adoption of safeguards which would at least largely prevent

this needless butchery.

If industry controls the administration, that will be a horse of another color.

Preventable accidents, aside from those caused by automobiles, are due almost exclusively to private ownership of industries. Workmen's compensation laws have helped a great deal in the prevention of accidents, but where preventable accidents happen, it is usually because the private owners of industry are careless of the lives and limbs of employees. The minds of private owners are on profits, not on the men and women who work work them.

While the administration, if it should control industry instead of being controlled by industry, could reduce the preventable accidents, we do not expect to see them wiped out with any completeness until the industries are socialized. The public ownership and the democratic management of the industries will remove the incentive of private profit and thereby elbow out the greatest cause of preventable accidents.

—T. M. L.

SEARCHLIGHT

The State Executive Committee of the Socialist Party of Illinois held its bi-monthly meeting at Gillespie, Illinois last Saturday and Sunday. Every member of the committee was in attendance. Many excellent reports on organization were received. In particular, the reports on the union organizational work was gratifying. Our comrades have been especially active in Decatur, Granite City and Chicago in promoting the interests of the workers by assisting in the organization of unions. The Party itself has a splendid opportunity for growth but is handicapped by lack of funds so that the problem of raising money took up a goodly portion of the sessions.

In connection with the Executive meeting at Gillespie, mass meetings were held in Carlinville, Gillespie and Staunton Saturday night at which the members of the Executive Committee spoke. These meetings were followed by a reception in the Gillespie Party headquarters for the committee. A spontaneous program of music and dialogue was put on to the delight and enjoyment of all. One would never believe this was the same Gillespie of the past, lively and talented. Slovenes participated in all three meetings.

Complete harmony prevails in the committee and I believe that the Gillespie meeting is only the beginning of many more such successful gatherings. Gillespie lies in the Midland coal fields in which the Progressive Miners have been waging a desperate battle against great odds to establish an honest and competent miners' union. Were it not for the company thugs and criminals in a couple of remaining counties the Progressive banner would be supreme in Illinois. We want the miners to have a good, strong, militant union and we certainly hope that they will not permit the present management of their body to make the mistakes of the old union heads by going so conservative that most any of them could be swayed for a ten spot.

A very successful business meeting of the reorganized English group of branch No. 1 JSF was followed by a lively study period last Friday night. Arrangements were completed

for the intercity debate between two Detroit comrades and two of our local young men. The makeup of this new group avers well for its future. The desire and will power is prevalent; everything else can come from this. We are destined to supplant Milwaukee and Detroit from the prestige acquired thru our dormancy. We're going to be able to step right along with them and perhaps, by them too.

It is interesting to note that even the World Series baseball games had unusually small attendances. In the past, people broke their necks to get in on the show. Not so in 1933. The depression is with us and the small attendance figures indicate that it is here more forceful than ever. This talk of recovery is all the bunk. We can't talk ourselves out of a severe depression. They will have to do more than prepare codes and than talk about the N. R. A.

President Roosevelt spoke over the nationwide radio network last Sunday night. His address lasted only about 5 minutes. He appealed and stressed to the people the need for raising funds for this winter's charity. Watch the millions roll in from the rich? The poor certainly will not be able to give. They are broke. No, we feel sorry that the President must so often address the poor. Why doesn't he command the rich to give? Morgan, for instance, who dodged income taxes, Mellon, who owns nearly all of Pennsylvania, and others? If there was justice the President would decree a capital levy and ask the big boys no questions.

Professor Otto of the University of Wisconsin recently debated with a minister and showed him with science that he cannot be reconciled to anything like the Superbeing of whom the churches say so much. Science disputes that any God exists. Yet, we have all types of catholic seminaries and church organizations who will save your soul from purgatory for 25c a year, \$1 for 5 years or \$10.00 for life. Any man with the least bit of intelligence should be able to see thru such idiocy. But they don't because others do the thinking for them.

To Re-employ all

Thousands of people and the chances are millions of people realize that prosperity is never coming back to this country or internationally until no man is allowed to live at the expense of other men's production.

We have in this country now many millions of people who have no work, with no prospect of getting any steady work that will permit them to be independent, as long as our present competitive system lasts.

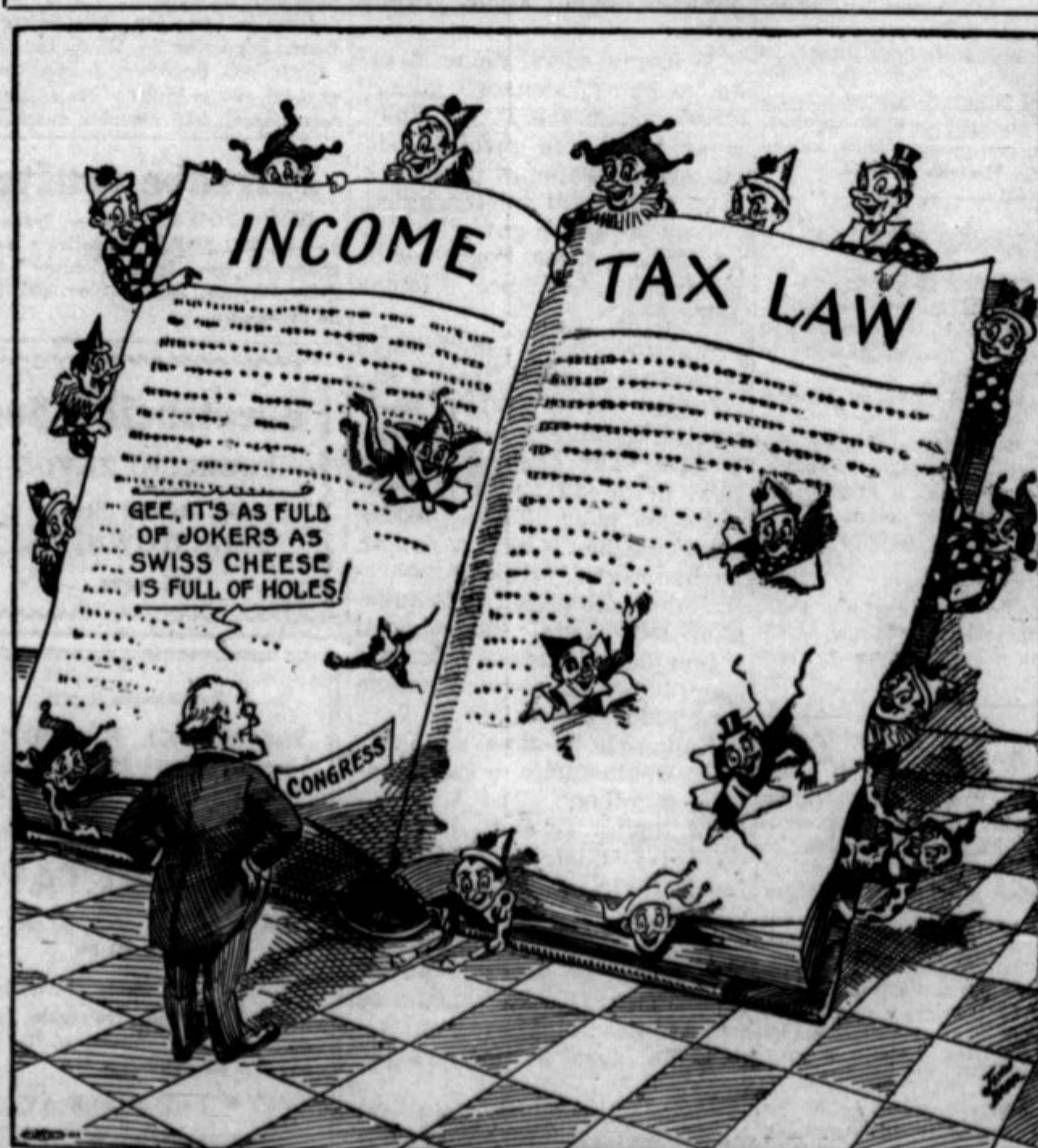
The secretary of labor says the best we can do is to bring the number of the unemployed down to about 5,000,000. The situation today is such that nearly half the po-

pulation of the United States is dependent upon someone else to provide them with the necessities of life. Charity is taking care of millions and charity is breaking down.

The government of the United States is furnishing funds to take care of other millions and when they have received their dole from week to week, from month to month, and year to year, they are no better off financially than they were when they received the dole; and as to the mental, physical or spiritual welfare of the individual he certainly is being shoved backward instead of being permitted to move forward.

—Llano Colonist.

A JOB FOR THE NEXT SESSION!



Under A Socialist Plan

By A Jobless University Graduate. In a planned Socialist state, where education was a reality, a genuine preparation for the fuller life of manhood, I should never have been sent to a university if there was no chance of my benefiting myself and the community by going there. As it is I have had all this money spent

on my education only to discover that it was the prelude to the life-destroying vacuum of unemployment. We are faced with the astonishing paradox that what we are doing with our higher education is very often nothing more than educating our unemployed!

Such is the chaos into which contemporary topsy-turvydom has landed our much-vaunted system of higher education. As I sit here at home I marvel at the stupidity of the utter lack of foresight and plan on the part of those benevolent persons who took me as a small child, as a youth with sufficient brains to win a university scholarship, gave me the money to develop my share of talents and then forgot to see that I was also given full opportunity to use them profitably to the community. I begin to realize that the most characteristic feature of the system under which we live today is, not its brutality, but its crass stupidity. It is brainlessness which we are up against.

I am not a weakling and it is this aspect of my present position that strikes me most forcibly at the moment, the utter absurdity, rather than the dreariness, of being an individual cut off from the main stream of life, forced into an unproductive backwater where my energies stagnate and my "individual initiative" just stifles in the black hole of enforced idleness. In my buoyant moments I laugh. Laugh at the dear old gentlemen who have so beautifully wasted their own and other people's money, and who are now running 'round in scatterbrained circles still befogged and befuddled by the twin catchwords "crisis" and "economy"—wondering what on earth to do about it all. —The New Leader, London.

Accursed Bombast

By Prof. Albert Einstein.

The man who enjoys marching in line and file to the strains of music falls below my contempt; he received his great brain by mistake—the spinal cord would have been amply sufficient.

This heroism at command, this senseless violence, this accursed bombast of "patriotism"—how intense I despise them!

War is low and despicable, and I had rather be smitten to shreds than participate in such doings. Such a stain on humanity should be erased without delay.

I think well enough of human nature to believe that it would have been wiped out long ago had not the common sense of nations been systematically corrupted.